

Prof. dr Katarina Ivančević*

Borislav V. Ivošević i Časlav Pejović

POMORSKO PRAVO (UPOREDNOPRAVNA STUDIJA)

Pravni fakultet Univerziteta Union i Službeni glasnik,
Beograd, 2019, 902 str.

Knjiga *Pomorsko pravo (uporednopravna studija)* Borislava V. Ivoševića i Časlava Pejovića ima 902 strane i sastoji se od 38 strana sadržaja, predgovora, skraćenica i literature. Na 864 strane je obrađena materija koja je podeljena na Uvod i četiri knjige.

U Uvodu se daje pojam pomorskog prava, uz objašnjenje o danas u nauci pomorskog prava izdvojenom postojanju međunarodnog javnog pomorskog prava, odnosno prava mora (*The Law of the Sea*) koje nije obrađeno u knjizi. Takođe, Uvod sadrži podelu pomorskog prava, odnos prema drugim granama prava i pravne izvore.

Prva knjiga nosi naslov *Brod i plovidba*. Podeljena je u šest glava: Glava I. Organizacija i bezbednost pomorske plovidbe; Glava II. Pomorski brod; Glava III. Sposobnost (bezbednost) broda za plovidbu i mehanizmi kontrole; Glava IV. Stvarna prava na brodu; Glava V. Subjekti plovidbene aktivnosti i Glava VI. Postupak zaustavljanja i izvršenja na brodu.

Druga knjiga se bavi ugovorima, prevoznim ispravama i ugovornom odgovornošću. Materija je podeljena u šest glava: Glava I. Ugovori o iskorišćavanju pomorskih brodova; Glava II. Ugovor o prevozu (komadne i jedinične) robe morem i odgovornost vozara; Glava III. Odgovornost za teret po haško-vizbijskom sistemu; Glava IV. Prevozne isprave u pomorskoj plovidbi; Glava V. Ugovori o čarteru i Glava VI. Pomorska prodaja.

U trećoj knjizi autori obrađuju pitanja vezana za pomorske nezgode, vanugovornu odgovornost i sistem opšteg ograničenja odgovornosti. Materija je takođe podeljena u šest glava: Glava I. Pomorske havarije; Glava II. Jork-Antverpenska pravila iz 2004. godine; Glava III. Sudar brodova; Glava

---

* Redovna profesorka Pravnog fakulteta Univerziteta Union u Beogradu
e-mail: katarina.ivancevic@pravnofakultet.rs

IV. Spasavanje na moru; Glava V. Vanugovorna odgovornost u pomorskom pravu i Glava VI. Zakonsko (opšte) ograničenje odgovornosti u pomorstvu.

Četvrta knjiga bavi se problemima pomorskog osiguranja. Podeljena je na opšti i posebni deo od kojih svaki ima po četiri glave. U okviru ove knjige detaljno su obrađena sva značajna pitanja koja se odnose na materiju pomorskog osiguranja. U opštem delu materija je obrađena po sledećim glavama: Glava I. Uopšte o pojmu i predmetu pomorskog osiguranja; Glava II. Tržišta pomorskog osiguranja; Glava III. Ugovor o pomorskom osiguranju; Glava IV. Ostvarivanje prava na naknadu iz osiguranja. U posebnom delu prikazana su pravila za pojedine vrste osiguranja: Glava I. Osiguranje robe; Glava II. Osiguranje broda; Glava III. Osiguranje ratnih i političkih rizika; Glava IV. Osiguranje od odgovornosti u pomorstvu (uzajamna osiguranja).

Popis literature ukazuje da je korišćena obimna literatura, kako strana tako i domaća, pod kojom se podrazumeva jugoslovenska, a sada i literatura Slovenije, Hrvatske, Crne Gore i Srbije. U predgovoru autori navode da žale što neka najnovija izdanja strane literature nisu bili u mogućnosti da pribave, ali ta činjenica svakako ne umanjuje kvalitet knjige.

Autori su, s pravom, izborom metodološkog pristupa, svoje delo označili i podnaslovom „uporednopravna studija“. Knjiga je s tog stanovišta podeljena u dva kruga. U prvi krug su autori uvrstili uporednopravni prikaz anglosaksonskog, odnosno engleskog i američkog prava, s jedne, i evropskog (kontinentalnog) prava, s druge strane, i uticaj koji su ovi pravni sistemi izvršili na pomorskopravna zakonodavstva niza drugih država. Drugi krug sadrži prikaz jugoslovenskog zakonodavstva, odnosno rešenja koja je usvojio Zakon o pomorskoj i unutrašnjoj plovidbi – ZPUP iz 1977. godine. Zatim je dat prikaz pomorskog zakonodavstva Slovenije, Hrvatske, Crne Gore i Srbije, kao samostalnih država, s tim da su posebno istaknuta rešenja koja odstupaju od rešenja iz ZPUP-a. Svakako da je za ovaj prikaz od posebnog značaja i to da je obrađeno i srpsko pomorsko pravo koje je Republika Srbija po prvi put donela Zakonom o pomorskoj plovidbi iz 2011–2013. i Zakonom o trgovačkom brodarstvu (ZTB) iz 2015. godine, čijoj je izradi, i usvojenim rešenjima, koautor ove knjige profesor Ivošević, kao angažovani ekspert, odlučujuće doprineo.

Po skromnom mišljenju pisca ovog prikaza, knjiga bez sumnje predstavlja celovito sistematsko naučno i stručno delo iz oblasti pomorskog prava. Na zaokružen način obuhvaćena je materija privatnog (trgovačkog – *Lex Mercatoria*) pomorskog prava i, u meri u kojoj je to neophodno i nezaobilazno, upravnog i procesnog prava. Knjiga je originalna, kako po sistematizaciji materije tako i po obradi pojedinih pomorsko pravnih instituta. Određena aktuelna događanja u svetskom pomorstvu, kao što su pitanja kontrole brodova u svetskim lukama, posebno onih ispod zahtevanih standarda

(*substandard ships*), ili čitav sistem međunarodne zaštite mora i morske okoline, dobila su odgovarajući prostor i mesto u knjizi. Zaustavljanje (*arrest*) broda obrađeno je kao posebni (izvorni) pomorsko-pravni institut. Zakonsko (globalno) ograničenje odgovornosti dobilo je posebno mesto u sistematizaciji knjige u odnosu na dosadašnju postojeću praksu u jugoslovenskoj literaturi, a treba istaći i da je pitanje teretnice obrađeno na iscrpan i precizan način koji privlači pažnju, i to ne samo u domaćoj literaturi.

U komentarima vodećih profesora i stručnjaka za ovu pravnu oblast, kako u mejlovima upućenim autorima tako i izrečenim na promociji održanoj na Pravnom fakultetu Univerziteta Union, opšta je ocena da knjiga predstavlja kapitalno delo i celovit sistem pomorskog prava kakav već dugo nije viđen na bivšim jugoslovenskim prostorima, te da je time ova knjiga visoko podigla lestvicu u pogledu zahteva za budućim delima ove vrste. Za pravnike koji se bave rešavanjem pravnih pitanja u sporovima iz ove oblasti knjiga će biti pouzdan oslonac jer su sporovi vezani za pomorsko pravo po pravilu vrlo složeni i zahtevaju posebnu stručnost i široko poznavanje ove materije.

Pravni fakultet Univerziteta Union svakako treba da bude ponosan i polaskan što se u okviru svoje biblioteke „Posebna izdanja“ prihvatio ovog kapitalnog i za Republiku Srbiju jedinstvenog izdavačkog poduhvata. Razlog za to je originalnost, sistematičnost, preglednost i jednostavnost jezika kojim je ova knjiga pisana, što je čini nezaobilaznom literaturom onih koji se bave ovom problematikom i žele da prodube svoja saznanja i znanje. Tako profesor Jasenko Marin, sa Katedre za pomorsko i općeprometno pravo Pravnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu, smatra da je reč „o vanserijskoj publikaciji“ koja će biti od velike „koristi u nastavi na fakultetu, osobno na specijalističkim i doktorskim poslediplomskim studijima“.

I autor ovog prikaza deli izneto mišljenje da će knjiga *Pomorsko pravo* biti od velike koristi svima onima koji su profesionalno ili na bilo koji način zainteresovani za pomorsko pravo, a i za pomorstvo uopšte. Razlog za to nalazimo u činjenici da su autori svojim pristupom materiji i njenom obradom učinili da knjiga predstavlja pouzdan vodič u rukama svakog ko se bavi pomorskim pravom ili namerava da ga upozna. Zbog toga očekujemo da će ova knjiga podstaći interes za proučavanje ove pravne oblasti i na pravnim fakultetima u Srbiji, svakako više nego do sada, a na šta na izvestan način obavezuje i zaokruženo zakonodavstvo iz ove oblasti koje je Republika Srbija po prvi put donela.

Dostavljeno Uredništvu: 2. maja 2020. godine

Prihvaćeno za objavljivanje: 22. maja 2020. godine